

Riksrevisionens årsredovisning 2013

Sammanfattning

Riksrevisionen har överlämnat Riksrevisionens årsredovisning för 2013 i form av en redogörelse (2013/14:RR1). Utskottet konstaterar att den anlidade revisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning i alla väsentliga avseenden är rättvisande. Efter avslutad revision föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2013 till handlingarna.

Utskottet ser med tillfredsställelse på de resultat som en extern utvärdering av Riksrevisionens kvalitetssystem visar, nämligen att Riksrevisionen är ett högkvalitativt nationellt revisionsorgan. Utskottet anser också att Riksrevisionens uppföljningsrapport 2014 visar att Riksrevisionen under sina tio år har bidragit till en bättre statlig verksamhet.

Utskottet understryker i betänkandet vikten av att Riksrevisionen kan säkerställa att det utvecklingsarbete som Riksrevisionen planerar för sker inom ramarna för den budget som riksdagen beslutat. Detta ställer enligt utskottet krav på myndighetens rutiner för ekonomisk uppföljning.

Externrevisorn har pekat på att ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner är oklart och att detta får konsekvenser dels för redovisningen av pensionsåtagandet, dels för vem som har ansvar för kontroller av f.d. riksrevisorers ersättningar från andra när förordnandet har upphört. Utskottet föreslår i betänkandet ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att låta kommittén för en översyn av det ekonomiska regelverket för riksdagens myndigheter ta fram författningsförslag som tydliggör att det är Riksrevisionen som har arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner. Utskottet föreslår också att riksdagen beslutar att avsättningar för chefspensioner för riksrevisorer fr.o.m. räkenskapsåret 2015 ska redovisas mot anslag på utgiftsmässig grund. Därmed undantas sådana avsättningar från bestämmelsen om kostnadsmässig redovisning mot anslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens årsredovisning för 2013	5
Riksrevisorernas chefspensioner	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Redogörelsen	23
<i>Bilaga 2</i>	
Revisionsberättelse för Riksrevisionen	24
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Anslagsredovisning för 2013	6
Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna	7
Tabell 3 Antal publicerade granskningar fördelade på olika granskningsinriktningar	9
Tabell 4 Nettokostnader för effektivitetsrevisionen 2011–2013	9
Tabell 5 Kostnader för extern kompetens och konsulter inom hela myndigheten 2011–2013	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksrevisionens årsredovisning för 2013

Riksdagen lägger redogörelse 2013/14:RR1 till handlingarna.

2. Riksrevisorernas chefspensioner

a) *Ansvar för riksrevisorernas chefspensioner*

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad utskottet anför om att låta kommittén för en översyn av det ekonomiska administrativa regelverket för riksdagens myndigheter ta fram författningsförslag som tydliggör att det är Riksrevisionen som har arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner.

b) *Anslagsavräkning av avsättningar för riksrevisorernas chefspensioner*

Riksdagen beslutar att avsättningar för chefspensioner för riksrevisorer fr.o.m. räkenskapsåret 2015 ska redovisas mot anslag på utgiftsmässig grund.

Stockholm den 8 maj 2014

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V) och Jörgen Andersson (M).

Redogörelse för ärendet

Enligt lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska Riksrevisionen senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska riksrevisorerna med administrativt ansvar besluta om årsredovisningen. Årsredovisningen beslutades den 13 februari 2014 av Claes Norgren. Riksrevisorerna har överlämnat årsredovisningen i form av en redogörelse (2013/14:RR1).

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelsen.

Finansutskottet ansvarar för att revision görs av Riksrevisionen. För den uppgiften anlitas revisionsbyrån BDO AB. Revisionsberättelsen lämnades in till finansutskottet den 14 mars 2014.

I betänkandet redovisas också Riksrevisionens uppföljningsrapport 2014, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av sina granskningar. Rapporten har överlämnats till finansutskottet men är inte något formellt riksdagsärende.

Som ett led i beredningen av Riksrevisionens årsredovisning höll finansutskottet en intern utfrågning av riksrevisorerna Claes Norgren och Jan Landahl den 29 april 2014.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens årsredovisning för 2013

Utskottets förslag i korthet

Efter avslutad revision föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2013 till handlingarna.

Redogörelsen

Verksamhetens resultat

I årsredovisningen konstaterar Riksrevisionen att målen för verksamheten har uppnåtts, även om verksamhetsvolymen minskat något jämfört med 2012.

Inom verksamhetsgrenen årlig revision bedöms verksamhetens resultat som tillfredsställande. Verksamhetsvolymen har kunnat upprätthållas på en tillfredsställande nivå, trots begränsade möjligheter till rekrytering och konsultinsatser. Kostnaderna för verksamhetsgrenen har minskat med 7,7 miljoner kronor sedan föregående år, främst till följd av en minskad användning av extern kompetens. Den årliga revisionen är avgiftsbelagd med krav på full kostnadstäckning. För året 2013 redovisas ett underskott på ca 2 miljoner kronor, vilket innebär att det ackumulerade överskottet nu uppgår till ca 3 miljoner kronor.

Riksrevisionens bedömning är att granskningarna inom verksamhetsområdet effektivitetsrevision lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som formulerats. Effektivitetsrevisionen har följt den inriktning som riksrevisorerna har beslutat om och som redovisats i Riksrevisionens granskningsplan. Under året publicerades 23 granskningar, vilket är att jämföra med 27 stycken 2012. Kostnaderna för verksamhetsgrenen minskade med ca 30 miljoner kronor jämfört med 2012. Enligt Riksrevisionen beror de minskade kostnaderna främst på en minskad användning av extern kompetens.

Verksamhetsgrenen internationellt utvecklingssamarbete består av globala och regionala program samt bilaterala utvecklingsinsatser i Afrika, Asien och västra Balkan. Enligt Riksrevisionen har verksamheten i huvudsak skett enligt plan, men politisk turbulens och bristande mottagningskapacitet har lett till förseningar i några av projekten.

Verksamheten inom verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet har under året påverkats av Riksrevisionens ekonomiska situation under året. Möjligheterna för Riksrevisionen att delta i och anordna aktiviteter har begränsats. Däremot har den årliga rapporten, uppföljningsrapporten, granskningsplanen och remisser genomförts enligt plan. Enligt Riksrevisionen har verksamheten i huvudsak genomförts enligt plan med tillfredsställande resultat.

Ekonomisk översikt

Enligt riksrevisorernas förord till årsredovisningen gick Riksrevisionen in i 2013 med ett ansträngt ekonomiskt läge. Stora, men nödvändiga, investeringar under 2012 i personal, it-infrastruktur och verksamhetsstöd innebar att myndigheten utnyttjade sin anslagskredit. Det ekonomiska läget vid ingången av 2013 krävde åtgärder för att säkerställa att verksamheten kunde bedrivas inom de anvisade ramarna. Enligt förordet vidtogs åtgärder av såväl kort- som långsiktig karaktär, och begränsningar i konsultanvändning och rekrytering har haft effekt.

Tabell 1 Anslagsredovisning för 2013

Tusental kronor

	Ingående anslags- sparande	Anvisade medel	Årets utfall	Utgående anslags- sparande
Utgiftsområde 2				
1:15 Riksrevisionen	-7 019	302 285	279 263	16 003
Utgiftsområde 7				
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	-1 048	40 000	38 424	528
Totalt	-8 067	342 285	317 687	16 531

I syfte att betala av den utnyttjade krediten från 2012 och skapa ekonomiskt utrymme för de kommande årens behov av nödvändiga utvecklingsinsatser för verksamheten konstaterar Riksrevisionen att anslagsförbrukningen 2013 på förvaltningsanslaget var lägre än anvisade medel. Anslagssparandet för 2013 blev 16 miljoner kronor (se tabell 1).

De utvecklingsinsatser för kommande år som Riksrevisionen nämner i sin årsredovisning är

- en modell för riskanalys för staten
- formerna för allokering av resurser inom årlig revision
- metodstöd i den årliga revisionen
- it-verktyg som stöder den årliga revisionen
- effektivisering och vidareutveckling av processen för effektivitetsrevision.

Riksrevisionen investerar även i elektronisk dokumenthantering inklusive arkiv och diarium. Detta kommer enligt Riksrevisionen att bidra till en effektivisering av arbetsprocesserna och till organisationens kunskapsförsörjning.

Riksrevisionen bedömer att utgående anslagssparande 2013 behövs för att finansiera dessa utvecklingsinsatser.

När det gäller Riksrevisionens anslag för internationellt utvecklingssamarbete innebär anslagsförbrukningen 2013 ett utgående anslagssparande på 528 0000 kronor (se tabell 1).

Tabell 2 Kostnader för verksamhetsgrenarna*Tusental kronor*

	2013	2012	Förändring
Årlig revision	133 892	141 642	-5%
Effektivitetsrevision	122 778	152 767	-20%
Internationellt utvecklingssamarbete	34 765	38 016	-9%
Omvärldsriktad verksamhet	21 149	28 516	-26%
Totalt	312 584	360 941	-13%

Jämfört med föregående år minskade verksamhetens kostnader med ca 48 miljoner kronor (se tabell 2). Enligt Riksrevisionen har kostnaderna för alla verksamhetsgrenar minskat för att säkerställa att verksamheten kan bedrivas inom anvisade ramar. Mer än hälften av kostnadsminskningen utgörs av lägre kostnader för konsulter inom kärnverksamheten och it-infrastruktur samt lägre lönekostnader för egen personal.

De fyra verksamhetsgrenarna

Målet för den årliga revisionen är att den ska utföras i enlighet med god revisionssed och att revisionsberättelser för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision lämnas i tid. Granskningen ska vara förebyggande, dvs. eventuella fel och brister ska när så är möjligt uppmärksammas så tidigt som möjligt för att undvika väsentliga fel i en årsredovisning. Verksamhetens resultat bedöms av Riksrevisionen som tillfredsställande.

I allt väsentligt behövdes de revisionsberättelser som Riksrevisionen lämnade 2013 inte modifieras, vilket Riksrevisionen ser positivt på. Vidare visar Riksrevisionens uppföljning att de fel och brister som rapporterats tidigare år har lett till att myndigheter har vidtagit åtgärder. Riksrevisionen konstaterar att den årliga revisionen har ett fortsatt högt förtroende bland dem som är föremål för granskningen.

Kostnaderna för den årliga revisionen har minskat med ca 8 miljoner kronor 2013 jämfört med föregående år (se tabell 2). Merparten av minskningen, ca 5 miljoner kronor, avser minskade kostnader för extern kompetens. Antalet redovisade timmar för anställd personal har ökat under 2013 och därmed till delar kompenserat ett minskat resurstöd genom extern kompetens.

Den årliga revisionen är avgiftsbelagd, och inkomsterna redovisas mot inkomsttitel på statens budget. Riksrevisionen disponerar inte avgiftsintäkterna. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås. Årets underskott på ca 2 miljoner kronor är en minskning i förhållande till 2012 med ca 14 miljoner kronor. Det ackumulerade överskottet har därmed minskat och uppgår nu till ca 3 miljoner kronor.

I årsredovisningen redogör Riksrevisionen också för den verksamhetsutveckling som genomförts inom den årliga revisionen under året. Fokus har legat på förberedelser inför och genomförande av den s.k. peer review-granskningen. Riksrevisionen konstaterar att slutsatser och rekommendatio-

ner från peer review-granskningen ligger inom ramen för det utvecklingsarbete som Riksrevisionen själv identifierat. Behovet av en utvecklad metodik inom vissa områden, ett utvecklat it-stöd och förändrade uttalanden i revisionsberättelsen är områden som lyfts fram som utvecklingsområden inom den årliga revisionen. När det gäller granskningen av resultatredovisningen i myndigheternas årsredovisningar har riksrevisorerna fattat beslut om att utveckla en kompletterande revisionsinstruktion till de internationella revisionsstandarderna (International Standards of Supreme Audit Institutions, ISSAI).

Avslutningsvis tar Riksrevisionen upp att ett fortsatt utvecklingsarbete i fråga om granskningen av årsredovisningen för staten har pågått under 2013. För att möta kravet i budgetlagen att Riksrevisionens granskning ska avse årsredovisningen i sin helhet sker nu en utveckling av formerna för rapporteringen av granskningen – en granskning som enligt Riksrevisionen kommer att involvera effektivitetsrevisionen. Det nya arbetssättet kommer att introduceras stegvis under några års tid. Ett viktigt ingångsvärde i granskningen kommer också att bli det arbete som inleddes 2013 med att utveckla en för Riksrevisionen gemensam och mer samlad och genomarbetad riskbedömning av staten.

Syftet med *effektivitetsrevisionen* är att genom granskning främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. För granskningsverksamheten innebär detta att inriktningen ska vara relevant och intressant och att granskningen håller hög kvalitet och når en hög verkningsgrad.

Enligt Riksrevisionen följer effektivitetsgranskningarna den inriktning på revisionen som riksrevisorerna har beslutat om i granskningsplanen. Riksrevisionens samlade bedömning är att de tre målen för effektivitetsrevisionen har uppnåtts.

Under 2013 genomfördes Riksrevisionens granskningar huvudsakligen inom följande nio olika granskningsstrategier:

- offentliga finanser
- försvarets förmåga
- etablering och integration
- statens insatser på skolområdet
- statens insatser på hälso- och sjukvårdsområdet
- hållbara pensioner
- medborgarna och förvaltningen
- hållbar utveckling – klimat (avslutad 2013)
- staten på marknaden (avslutad 2013)

Ambitionen under 2013 har enligt Riksrevisionen varit att utöka antalet granskningar vid sidan av strategierna. Under 2013 publicerades totalt 23 granskningar (se tabell 3).

Riksdagen har betonat att effektivitetsrevisionen i ökad utsträckning bör verka främjande för att underlätta det förändringsarbete för bättre hushållning, resursutnyttjande och ökad måluppfyllelse som granskningsresultaten ger anledning till. Av tabell 3 framgår att huvuddelen av de publicerade granskningarna enligt Riksrevisionen har en inriktning mot måluppfyllelse, resursutnyttjande och hushållning.

Tabell 3 Antal publicerade granskningar fördelade på olika granskningsinriktningar

	2013	2012	2011
Måluppfyllelse, resursutnyttjande och hushållning	18	18	17
Styrning och interna processer	4	7	11
Redovisning till regering och riksdag	1	2	2
Regelefterlevnad	0	0	0
Summa	23	27	30

Avslutningsvis hänvisar Riksrevisionen till slutsatser i peer review-granskningen om behovet av att skapa ett bättre och mer samlat underlag för analys och bedömning av risker i den statliga förvaltningen – ett underlag som kan ligga till grund för den närmare inriktningen inom såväl årlig revision som effektivitetsrevision. Riksrevisionen inledde också ett sådant utvecklingsarbete under 2013.

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen har minskat med ca 30 miljoner kronor 2013 jämfört med föregående år (se tabell 4). Detta förklaras främst av minskade personalkostnader i form av lönekostnader och utbildningskostnader samt lägre kostnader för extern kompetens.

Tabell 4 Nettokostnader för effektivitetsrevisionen 2011–2013

	2013	2012	2011
Omvärldsbevakning	21 777	31 757	24 788
Förstudier och huvudstudier	97 606	116 054	104 030
Efterarbete	3 243	4 671	4 341
Summa	122 626	152 482	133 158
varav kostnad för granskningar som avslutats under året	107 254	126 984	101 804
Styckkostnad per publicerad granskning	4 663	4 703	3 393

Styckkostnaden per publicerad granskning är drygt 4,6 miljoner kronor, vilket enligt Riksrevisionen är i nivå med föregående år. Den nedlagda tiden per granskning har ökat något under 2013, vilket är ett resultat av att man i ökad utsträckning har använt egen personal i granskningarna i stället för externa konsulter.

Målet för det *internationella utvecklingsarbetet* är att bidra till att stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision i enlighet med ISSAI. Måluppfyllelsen beror på flera faktorer som

ligger utanför det enskilda projektets kontroll, och det tar normalt sett flera år att uppnå målen. Riksrevisionen anger att på årlig basis kan de myndighetsnära resultaten, de s.k. prestationerna, redovisas.

På global nivå har arbetet fokuserat på frågor om revisionens kapacitetsutveckling inom ramen för Intosaisamarbetet. På regional nivå har myndigheten samarbetat med samarbetsorganisationen för engelsktalande revisionsmyndigheter i Afrika (Afrosai-E) samtidigt som ett regionalt samarbete mellan revisionsmyndigheterna på västra Balkan har påbörjats. På det bilateral planet har utvecklingsprojekt i Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kambodja, Kenya, Kosovo, Moldavien och Tanzania fortsatt. Två nya samarbetsprojekt inleddes under 2013 med Palestina och Uganda. Projektportföljen dominerades av insatser inom effektivitetsrevision. Riksrevisionen konstaterar att verksamheten i huvudsak skedde enligt plan, men att politisk turbulens och bristande mottagningskapacitet ledde till förseningar av projekten.

Sammantaget uppgick kostnaderna till drygt 38 miljoner kronor 2013, vilket är ca 3 miljoner kronor lägre än föregående år. Detta beror framför allt på lägre kostnader för personal och extern kompetens.

Målet för den *omvärldsriktade verksamheten* är att befästa och främja revisionens roll, både nationellt och internationellt, samt bidra till ett högt genomslag av Riksrevisionens verksamhet. Riksrevisionens sammanfattande bedömning är att den internationella omvärldsriktade verksamheten i huvudsak har genomförts enligt plan med tillfredsställande resultat. Trots att den ekonomiska situationen 2013 begränsade Riksrevisionens möjlighet att delta i och anordna aktiviteter deltog myndigheten i ett flertal seminarier och utbildningar under året. De instruktionsenliga uppgifterna genomfördes enligt plan. Kostnaderna för verksamhetsgrenen var betydligt lägre än tidigare år, vilket beror på en lägre aktivitetsnivå (se tabell 2).

Kompetens och personal

Den 31 december 2013 hade Riksrevisionen 318 personer anställda, vilket är en minskning med 24 personer jämfört med samma tid 2012.

En konsekvens av behovet att minska kostnaderna i verksamheten 2013 var att rekryteringen av nya medarbetare begränsades. Riksrevisionen bedömer att utifrån sitt behov och utifrån de åtgärder som har vidtagits under året har myndigheten tillräcklig och rätt kompetens för att genomföra sitt uppdrag.

Sammantaget har sjukfrånvaron ökat med 1 procentenhet till 3,2 procent 2013, vilket främst förklaras av att antalet långtidssjukskrivna i gruppen 50 år och äldre har ökat. Men även i gruppen 29 år och yngre ökar sjukfrånvaron.

Riksrevisionen har identifierat ett antal områden som skulle förbättra arbetsmiljön ytterligare och som man har arbetat med under året. Det handlar bl.a. om möjligheten till utlåning av personal mellan effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen och att anlita externa konsulter för att motverka höga arbetstoppar och förebygga stress och ohälsa.

Under 2013 förändrades den interna kvalitetssäkringen inom effektivitetsrevisionen genom en övergång till en mer kollegial form. Syftet är att bättre utnyttja och kommunicera den samlade kompetensen i organisationen. Genom att fler medarbetare engageras i kvalitetsarbetet ges också nya möjligheter att föra ett professionellt samtal så att kompetensen i kvalitetsfrågor breddas och fördjupas.

En viktig strategisk fråga för Riksrevisionen är att utnyttja den egna samlade kompetensen på bästa sätt och vid behov komplettera den dels genom samarbete med universitet och högskolor, dels genom att anlita konsulter inom både revision och administration. För att kunna leverera en jämn produktion till riksdagen är en viktig komponent att hyra in tillfällig personal och specialistkompetens, t.ex. inom it-revision. Kostnaden för externa konsulter har minskat från ca 48 miljoner kronor 2012 till ca 20 miljoner kronor 2013 (se tabell 5). Det förklaras huvudsakligen av anpassning till mer begränsade ekonomiska ramar 2013 än 2012. Inom kärnverksamheten har kostnaderna minskat med ca 12 miljoner kronor. I stället har egen personal i högre grad använts till granskning.

Tabell 5 Kostnader för extern kompetens och konsulter inom hela myndigheten 2011–2013

Tusental kronor

	2013	2012	2011
Kärnverksamheten	8 780	21 026	14 129
Årlig revision	4 619	9 497	5 198
Effektivitetsrevision	1 899	8 085	5 343
Internationellt utvecklingssamarbete	2 034	2 794	2 851
Omvärldsriktad verksamhet	228	651	737
Verksamhetsutveckling	2 154	7 627	4 398
Stödverksamheten	8 943	19 719	12 021
Kompetensutveckling	1 138	2 033	2 061
Kompetens- och resursförstärkning	7 805	17 686	9 960
Totalt	19 877	48 372	30 548

Kostnaderna för extern kompetens och konsulter i myndighetens verksamhetsutveckling har också minskat under året. Det förklaras av att betydande satsningar i form av utveckling och uppgradering av stödssystem gjordes under 2012 medan utvecklingsbehovet under 2013 var mindre.

Intern styrning och kontroll

Med intern styrning och kontroll avses den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sitt verksamhetsansvar. Denna process ska omfatta riskanalys, kontrollåtgärder, uppföljning och dokumentation. Det är riksrevisorn med administrativt ansvar som enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen lämnar ett intygande om myndighetens interna styrning och kontroll.

Baserat på processen för intern styrning och kontroll, självutvärdering, hanteringen av identifierade risker, underställda chefers intygande samt internrevisionens och externrevisionens granskningar bedömer riksrevisorn med administrativt ansvar att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Externrevision av revisionsbyrån BDO AB

Externrevisorns uttalande om årsredovisningen

Revisionsberättelsen från revisionsbyrån BDO AB (här kallad externrevisorn) lämnades in till finansutskottet den 14 mars 2014. Som komplement till revisionsberättelsen sammanfattar externrevisorn sina iakttagelser från granskningen i en revisionspromemoria.

Enligt externrevisorns uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen samt i enlighet med anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten. Årsredovisningen ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksrevisionens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat för året. Resultatredovisningen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Stora avvikelser i prognosen för förvaltningsanslaget

När det gäller granskningen av anslagsredovisningen lyfter externrevisorn fram att årets utgifter inte bara har inneburit att föregående års utnyttjande av anslagskrediten har återbetalats, utan att det dessutom har uppkommit ett anslagssparande på 16 miljoner kronor.

I Riksrevisionens tertialrapport per den 31 augusti 2013 bedömde myndigheten att den utnyttjade anslagskrediten skulle vara reglerad i slutet av året, men att något anslagssparande inte skulle uppkomma. Utfallet i slutet av 2013 blev alltså 16 miljoner kronor mer än vad prognosen visade per den 31 augusti 2013.

Externrevisorns slutsats är att det, liksom för 2012, uppkommit en stor prognosavvikelse under det sista tertialet. Externrevisorn har framfört sina synpunkter till ledningen och rekommenderat Riksrevisionen att göra en översyn av de interna rutinerna för prognosarbetet.

Riksrevisionen har till externrevisorn framfört att det stora anslagssparandet behövs för nödvändiga utvecklingsinsatser under 2014 och framåt, då Riksrevisionen bedömer att framtida anslag inte täcker verksamhetens behov.

Redovisningen av framtida åtaganden för chefs pensioner

Liksom tidigare år konstaterar externrevisorn att Riksrevisionen redovisar nästkommande års beräknade utbetalningar för en f.d. riksrevisor som en avsättning och det ytterligare åtagandet som finns för henne fram till 2022 som en ansvarsförbindelse. Externrevisorn hänvisar till sina tidigare påpekanden om behovet av ett ställningstagande om hur åtagandet för chefs pensioner ska redovisas hos myndigheten.

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2014

Inledning

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2014 är den åttonde uppföljningsrapporten sedan 2007. Rapporten är ett svar på finansutskottets önskemål om att Riksrevisionen ska redovisa för riksdagen vad granskningarna lett till. Uppföljningsrapporten ska ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat, dvs. om granskningsverksamheten har bidragit till en bättre statlig verksamhet.

I riksrevisorernas förord till uppföljningsrapporten konstateras att även om det inte alltid är möjligt att dra slutsatsen att det är Riksrevisionens granskningar som är den direkta anledningen till de förbättringar som kan iakttas, visar uppföljningen att Riksrevisionen spelar en viktig roll i arbetet att förändra och förbättra den statliga verksamheten.

Jämfört med tidigare år har Riksrevisionen gjort några förändringar i uppföljningsrapportens innehåll och struktur. Antalet granskningsrapporter som omfattas av en mer översiktlig uppföljning har minskat till förmån för den s.k. djupa uppföljningen. I årets uppföljningsrapport är antalet granskningsrapporter som omfattas av den djupa uppföljningen fler än tidigare. Skälet är att den djupa uppföljningen ger ett mer utvecklat underlag för att bedöma resultatet av Riksrevisionens verksamhet, konstaterar riksrevisorerna i sitt förord.

Djup uppföljning av 15 granskningsrapporter

Syftet med den djupa uppföljningen är att brett belysa hur granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen tas emot och vad de leder till. Den djupa uppföljningen omfattar den här gången ett urval av 15 granskningsrapporter som beslutades under perioden oktober 2009–maj 2010. Tidigare har 10 granskningsrapporter valts ut för djup uppföljning. Med årets djupa

uppföljning har 76 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen omfattats av en djup uppföljning. Det motsvarar 26 procent av samtliga granskningsrapporter.

Uppföljningsresultaten bygger på genomgångar av skriftlig dokumentation och på uppgifter från företrädare för Regeringskansliet och övriga granskade organisationer. I de intervjuer och enkäter som har genomförts har Riksrevisionen försökt att få en uppfattning om i vilken utsträckning granskningarna har bidragit till de eventuella förbättringar som har kunnat spåras.

Följande granskningsrapporter har följts upp:

- Sidans stöd till utveckling av kapacitet i mottagarländernas statsförvaltning (RiR 2009:15)
- Underhåll av belagda vägar (RiR 2009:16)
- It-investeringar över gränserna (RiR 2009:18)
- Jobbskatteavdraget (RiR 2009:20)
- Vad är Sveriges utsläppsrätter värda? Hanteringen och rapporteringen av Sveriges Kyotoenheter (RiR 2009:21)
- Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb? (RiR 2009:22)
- Internationell skattekontroll – Skatteverkets informationsutbyte med andra länder (RiR 2009:24)
- Statens garantier i finanskrisen (RiR 2009:26)
- Studenternas anställningsbarhet – regeringens och högskolans insatser (RiR 2009:28)
- Omlokalisering av myndigheter (RiR 2009:30)
- Tillsynen av överförmyndarna – uppföljningsgranskning (RiR 2009:31)
- Från många till en – sammanslagning av myndigheter (RiR 2010:3)
- Arbetspraktik (RiR 2010:5).

I uppföljningsrapporten disponeras redovisningen av den djupa uppföljningen av respektive granskningsrapport under rubrikerna

- Riksrevisionens granskning
- Styrelsens och riksdagens behandling
- Regeringens och myndigheternas åtgärder
- Avslutande kommentar.

I de avslutande kommentarerna, som inte är forbundna, framgår Riksrevisionens bedömning av hur granskningsrapporterna har tagits emot och vad de har lett till. Bland annat redovisas om åtgärder har vidtagits och om de är i linje med Riksrevisionens rekommendationer. Flertalet av de granskningsrapporter som omfattas av den djupa uppföljningen har medfört någon form av åtgärd av regeringen eller myndigheten i fråga. I de avslutande kommentarerna redovisas också om problem och brister som iaktogs vid granskningen kvarstår.

Behandling av den årliga revisionens modifierade uttalanden

Antalet modifierade revisionsberättelser har de senaste åren varierat mellan två och tolv per år. Granskningen av myndigheternas årsredovisningar för verksamhetsåret 2012 resulterade i att tre myndigheter fick revisionsberättelser med modifieringen reservation och två myndigheter fick revisionsberättelser med modifieringen att Riksrevisionen avstår från att uttala sig.

Uppföljning av 23 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen

Från och med årets uppföljningsrapport görs översiktlig uppföljning endast en gång av varje granskningsrapport. Det innebär att samtliga publicerade granskningsrapporter följs upp cirka två–två och ett halvt år efter publicering. Den översiktliga uppföljningen omfattar 23 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen (RiR 2011:18–RiR 2012:10).

I uppföljningen beskrivs vad granskningarna visade och vilka åtgärder som regeringen och övriga granskade organisationer har vidtagit eller aviserat. Utgångspunkten för uppföljningen är regeringens redovisning av vidtagna respektive aviserade åtgärder i de särskilda skrivelserna och i annan dokumentation. Resultatet av uppföljningen redovisas per utskott.

Kompletterande information

För Riksrevisionen gäller lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (REA-lagen). Enligt 4 § får myndigheten använda ett anslagssparande under följande år, dock längst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statens budget. Riksrevisionen får enligt reglerna i Rea-lagen behålla ett anslagssparande som överstiger 3 procent på sitt förvaltningsanslag. Detta skiljer sig från de bestämmelser som gäller för myndigheter under regeringen. Enligt 7 § anslagsförordningen (2011:223) får sådana myndigheter disponera anslagssparande upp till 3 procent av det tilldelade beloppet på ett anslag som huvudsakligen avser förvaltningsutgifter.

Den 8 april 2014 fattade Claes Norgren, riksrevisor med administrativt ansvar, beslut om att på Riksrevisionens förvaltningsanslag föra bort den del av anslagssparandet som vid 2013 års slut överstiger 3 procent av anslaget som indragning av anslagsbelopp (RiR dnr. 21–2014–0482). Återbetalning av indraget anslagsbelopp inklusive ränta uppgår till drygt 6,9 miljoner kronor.

Finansutskottets ställningstagande

I december 2012 redovisades resultatet av den s.k. peer review-granskning som Riksrevisionen bett de nationella revisionsmyndigheterna i Storbritannien och Finland göra för att utvärdera Riksrevisionens kvalitetssystem. Utskottet informerades om resultatet i januari 2014. Det är med tillfreds-

ställelse som utskottet kan konstatera att Riksrevisionen enligt den externa utvärderingen är ett högkvalitativt nationellt revisionsorgan som är väl styrt och har god insikt i internationella standarder för nationella revisionsorgan och tillämpar dem konsekvent för att producera högkvalitativa granskningar.

I samband med behandlingen av Riksrevisionens årsredovisning har utskottet också tagit del av Riksrevisionens uppföljningsrapport 2014. Utskottet har tidigare uttryckt att den djupa uppföljningen av effektivitetsrevisionens granskningsrapporter är särskilt intressant. Det är därför positivt att Riksrevisionen har utökat antalet granskningsrapporter som omfattas av en djup uppföljning. Utskottet konstaterar vidare att den övervägande delen av de sammanlagt 240 årsredovisningar för de statliga myndigheterna som Riksrevisionen granskar varje år i alla väsentliga avseenden är rättvisande. Sammantaget anser utskottet att uppföljningen visar att Riksrevisionen under sina tio år har bidragit till en bättre statlig verksamhet.

Utskottet konstaterar att externrevisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning för 2013 i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild av den finansiella ställningen per den 31 december 2013 och av det finansiella resultatet för året enligt REA-lagen samt i enlighet med anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten. Revisionsberättelsen är således ren.

Samtidigt iakttar externrevisorn att det har uppkommit en stor prognosavvikelse under de sista fyra månaderna på året. Externrevisorn har rekommenderat Riksrevisionen att göra en översyn av de interna rutinerna för prognosarbetet. Utskottet har vid flera tillfällen vid sin behandling av Riksrevisionens årsredovisning betonat vikten av kontinuerlig ekonomisk uppföljning för att i tid kunna uppmärksamma avvikelser så att myndigheten får rimliga möjligheter att genomföra väl avvägda åtgärder i stället för kortsiktiga åtgärder i slutet av året (se t.ex. bet. 2009/10:FiU27 s. 15). Utskottet har också med tillfredsställelse sett att Riksrevisionen förändrat sitt arbete och börjat arbeta mer strukturerat med budgetering, uppföljning och avvikelseanalyser (se t.ex. bet. 2010/11:FiU35 s. 18). Mot bakgrund av externrevisorns iakttagelser och av att anslagsbelastningen varierat från ett anslagssparande på 14,5 miljoner kronor 2011 till ett underskott på 7 miljoner kronor 2012 och återigen ett anslagssparande på 16 miljoner kronor 2013, vill utskottet återigen betona vikten av en kontinuerlig ekonomisk uppföljning. När nu Riksrevisionen avser att genomföra utvecklingsarbete som kräver stora investeringar i verksamheten vill utskottet ytterligare understryka att detta ställer stora krav på myndigheten och dess rutiner för ekonomisk uppföljning. Riksrevisionen behöver kunna säkerställa att det planerade utvecklingsarbetet sker inom ramarna för den budget som riksdagen beslutat.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger redogörelsen för Riksrevisionens årsredovisning 2013 till handlingarna.

Riksrevisorernas chefspensioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad utskottet anför om att låta Kommittén för en översyn av det ekonomiadministrativa regelverket för riksdagens myndigheter utarbeta författningsförslag som tydliggör att det är Riksrevisionen som har arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner.

Riksdagen beslutar att avsättningar för chefspensioner fr.o.m. räkenskapsåret 2015 ska redovisas mot anslag på utgiftsmässig grund. Därmed undantas sådana avsättningar från bestämmelsen i 6 § REA-lagen om kostnadmässig redovisning mot anslag.

Inledning

När finansutskottet behandlade Riksrevisionens årsredovisning för 2011 konstaterades för det första att externrevisorn bedömde att årsredovisningen i allt väsentligt var rättvisande. Samtidigt iakttog externrevisorn att ansvarsfrågan och redovisningen av chefspensionerna är oklar. Utskottet noterade iakttagelsen och konstaterade att man skulle följa frågan vidare (bet. 2011/12:FiU31 s. 17).

Gällande ordning

När det gäller anställning av riksrevisorer samt lön och anställningsförmåner för dem kan följande sägas:

Riksrevisorerna väljs var och en för sig av riksdagen. Mandatperioden är sju år, och en riksrevisor kan inte väljas om. Detta framgår av 8 kap. 12 § riksdagsordningen.

Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna beslutar enligt lagen (2012:882) med instruktion för Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna om lön till riksrevisorerna (1 §). Nämnden beslutar också om avgångsersättning och om övriga anställningsförmåner för riksrevisorerna (1 §).

Även om uppgifter som utskottet fått från Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna gör gällande att Riksrevisionen både har arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för att säkra pensionerna är detta förhållande inte närmare reglerat.

När det gäller riksrevisorernas allmänna anställningsvillkor tillämpas gällande chefsavtal för riksdagen och dess myndigheter (2001-05-29).¹ När det gäller chefspensioner omfattas riksrevisorerna av chefspensionsavtal,

¹ Framgår t.ex. av protokoll nr 10 och nr 13 från Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

förordningen (1991:1160) om förordnandepension m.m. och förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning.

Riksrevisorerna omfattas av rätten till chefspension, dvs. en rätt till ersättning som faller ut före 65 års ålder om en f.d. riksrevisor inte får någon ny anställning före 65 års ålder. Statens tjänstepensionsverk (SPV) sköter utbetalningarna av chefspensionerna till de f.d. riksrevisorerna. SPV fakturerar sedan Riksrevisionen för dessa utbetalningar.

Riksrevisionens redovisning av chefspensioner i årsredovisningen

Hos Riksrevisionen finns ett pågående fall med utbetalning av chefspension. Sedan årsredovisningen för 2010 redovisar Riksrevisionen en f.d. riksrevisors chefspension som en avsättning för räkenskapsåret och som en ansvarsförbindelse för de kommande åren fram tills det att den f.d. riksrevisorn fyller 65 år, dvs. 2022. I årsredovisningen för 2010 redovisades drygt 865 000 kronor som en avsättning. Ansvarsförbindelsen till 2022 beräknades till 9,2 miljoner kronor. I årsredovisningen 2013 redovisar Riksrevisionen 335 000 kronor som en avsättning och 2,5 miljoner kronor som en ansvarsförbindelse till 2022.

Under ett särskilt avsnitt i årsredovisningen, *Framtida åtaganden*, har Riksrevisionen sedan räkenskapsåret 2010 redogjort för sin redovisningsmetod. Enligt Riksrevisionen är det möjligt att prognostisera åtagandet ett år i taget och att denna del redovisas som en avsättning. Den resterande delen anser Riksrevisionen vara svårbedömd. Eftersom sannolikheten för och storleken på åtagandet är svårbedömda redovisar Riksrevisionen det som en ansvarsförbindelse.

Enligt de uppgifter som utskottet under hand fått från Ekonomistyrningsverket (ESV) innebär god redovisningssed att Riksrevisionen ska göra en avsättning med det belopp som Riksrevisionen uppskattar att den kommer att behöva betala ut som chefspension. I förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, förkortad FÅB, finns även en bestämmelse om att ifall det finns en stor osäkerhet om beloppet på en avsättning, dvs. att beloppet inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, ska åtagandet i stället redovisas som en ansvarsförbindelse (4 kap. 2 §).² ESV konstaterar också att när det gäller chefspensionerna är osäkerheten mycket stor.

Enligt ESV:s föreskrifter till 4 kap. 2 § FÅB ska en myndighet i sin balansräkning som avsättning för pensioner redovisa sådana pensionsförpliktelser som myndigheten själv svarar för. Som ansvarsförbindelser ska

² De ekonomiadministrativa bestämmelserna för Riksrevisionen finns i lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Till denna lag har Riksdagsförvaltningen utfärdat föreskrifter om tillämpningen av lagen (RFS 2006:10). Enligt 10 § i denna föreskrift gäller bl.a. bestämmelserna i 4 kap. i förordningen (2000:605) i tillämpliga delar även riksdagsmyndigheterna.

bl.a. redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Enligt ESV:s allmänna råd till 4 kap. 2 § FÅB är graden av sannolikhet för infriande avgörande för om en förpliktelse ska redovisas som antingen skuld eller avsättning i balansräkningen eller som ansvarsförbindelse inom linjen. Skulder och avsättningar har en klart högre grad av sannolikhet för infriande än ansvarsförbindelser.

Redovisningsexperter som ingår i ESV:s s.k. Redovisningsråd³ har diskuterat frågan om redovisningen av avsättningar och ansvarsförbindelser. Enligt uppgifter som utskottet fått under hand från ESV är Redovisningsrådets gemensamma ståndpunkt att en och samma händelse bara kan klassificeras som antingen en avsättning eller en ansvarsförbindelse och inte som både en avsättning och en ansvarsförbindelse så som Riksrevisionen gjort.

Vid bokföring av det uppskattade beloppet som en avsättning ska även redovisning mot anslag ske. Detta diskuteras ytterligare nedan i avsnittet *Anslagsavräkning av förvaltningsutgifter på kostnadsnärlig grund*.

Chefspensioner i myndigheter under regeringen

För att behandla frågan om hur riksrevisorernas chefspensioner bör redovisas kan det vara värt att belysa hur chefspensioner hanteras av myndigheter under regeringen.

När det gäller rätten till chefspension som faller ut före 65 års ålder är det inte någon myndighet under regeringen som bokför någon avsättning för förväntade utbetalningar. För chefspensionerna tar Statens tjänstepensionsverk (SPV) upp en avsättning för alla chefer inom de olika myndigheterna, men först när det finns ett beslut om att chefspension ska utbetalas. Någon avsättning görs alltså inte under tiden för chefsförordnandet. Det beror enligt uppgifter som utskottet fått under hand från ESV på att SPV bedömer att det inte är möjligt att beräkna i hur många fall rätten till chefspension kommer att utnyttjas av f.d. generaldirektörer, statsråd, statssekreterare m.fl. Chefspensionen belastar SPV:s anslag först vid utbetalningen. Detta diskuteras ytterligare nedan i avsnittet *Anslagsavräkning av förvaltningsutgifter på kostnadsnärlig grund*.

SPV betalar alltså ut chefspensionen till de f.d. cheferna, men inga myndigheter blir fakturerade för utbetalningarna. Riksrevisionen faktureras däremot för SPV:s utbetalningar.

³ Enligt 18 § förordningen (2010:1764) med instruktion för Ekonomistyrningsverket ska det finnas ett särskilt råd för redovisningsfrågor vid myndigheten. Rådet har till uppgift att ge myndighetschefen råd för att främja utvecklingen av god redovisningssed i staten. Ordföranden och andra ledamöter utses av ESV på bestämd tid. Ledamöterna består av personer från både statlig och privat sektor.

Anslagsavräkning av förvaltningsutgifter på kostnadsmässig grund

För myndigheter under regeringen finns bestämmelserna om redovisning mot anslag i budgetlagen (2011:203) och anslagsförordningen (2011:223). Dessa bestämmelser gäller inte för riksdagens myndigheter. Inom riksdagsområdet finns i stället bestämmelser om redovisning mot anslag i REA-lagen. Bestämmelserna om redovisningsprinciper i de båda regelverken överensstämmer med varandra, vilket också har ansetts självklart.

Sedan budgetåret 2009 ska myndigheternas förvaltningsutgifter anslagsavräknas på kostnadsmässig grund (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:FiU15, rskr. 2008/09:30). Ett skäl till förändringen var att anslagsutfallet genom kostnadsmässig anslagsavräkning av förvaltningsutgifter skulle ge en mer rättvisande bild av resursförbrukningen under respektive budgetår.

När det gäller pensionsavsättningar för chefspensioner inom myndigheter under regeringen innebär övergången ingen förändring. Eftersom det anslag varifrån pensionsavsättningarna ska anslagsavräknas klassificeras som ett s.k. transfereringsanslag ska de redovisas och belasta anslaget först vid utbetalningen (4 kap. 3 § budgetlagen).

Till grund för finansutskottets ställningstagande i frågan om anslagsavräkning av förvaltningsutgifter gjordes i betänkande 2008/09:FiU15 en genomgång av vilka konsekvenser den nya redovisningsprincipen mot anslag skulle kunna få för riksdagens myndigheter.

Eftersom avsättningarna för pensioner och inkomstgarantier för riksdagsledamöter kan klassificeras som förvaltningsutgifter skulle förändringen innebära att avsättningarna för dessa skulle anslagsavräknas på kostnadsmässig grund. Finansutskottet anförde dock att det fanns flera skäl som talade emot att låta dessa avsättningar hanteras på kostnadsmässig grund och föreslog att riksdagsledamöters pensioner och inkomstgarantier skulle undantas från bestämmelsen (bet. 2008/09:FiU15 s. 12).

När det gäller Riksrevisionen visar genomgången att det främst är förvaltningsanslaget som påverkas vid en övergång till kostnadsmässig redovisning mot anslag. Avsättningar för pensioner kommenteras endast i allmänna termer och inte i relation till vare sig den särskilda konstruktionen för riksrevisorernas chefspensioner eller i relation till det faktum att en riksrevisor kan ha långt kvar till 65 år när förordnandet upphör.

Finansutskottets ställningstagande

Ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner

Externrevisorn har pekat på att ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner är oklart och att detta får konsekvenser dels för redovisningen av pensionsåtagandet, dels för vem som har ansvar för kontroller av f.d. riksrevisorers ersättningar från andra när förordnandet har upphört. Även företrädare för Riksrevisionen har uttryckt osäkerhet om ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner. Riksrevisionens resonemang grundar sig på det faktum att även

om det är myndigheten som betalar ut ersättning till riksrevisorerna genom att SPV fakturerar Riksrevisionen för utbetalningen, är det inte Riksrevisionen som beslutar om riksrevisorernas löner och andra löneförmåner. Med detta för handen anser Riksrevisionen att man har hanterat frågan efter bästa förmåga, dvs. tydligt beskrivit ett framtida åtagande i årsredovisningen och betalat fakturorna från SPV.

Utskottet konstaterar att även om uppgifter från Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna gör gällande att Riksrevisionen både har arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för att säkra pensionerna är detta förhållande inte närmare reglerat. På grund av de faktiska sakförhållandena har Riksrevisionen kostnadsansvaret för chefspensionerna. Detta talar enligt utskottet för att det är Riksrevisionen som kan verkställa ansvaret bäst, dvs. redovisa åtagandet enligt god redovisningssed och se till att beräkningarna från SPV är riktiga. Det är därför också riktigt att kostnaderna för riksrevisorernas chefspensioner belastar Riksrevisionens anslag.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 26 mars 2014 att ge en kommitté i uppdrag att göra en översyn av det ekonomiadministrativa regelverket för riksdagens myndigheter. Utskottet föreslår att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att denna kommitté ska ta fram författningsförslag som förtydligar att det är Riksrevisionen som har både arbetsgivaransvaret och det ekonomiska ansvaret för riksrevisorernas chefspensioner.

Anslagsavräkning av avsättningar för riksrevisorernas chefspensioner

Sedan budgetåret 2009 ska förvaltningsutgifter anslagsavräknas på kostnads- mässig grund. Syftet med detta var att anslagsutfallet skulle ge en mer rättvisande bild av resursförbrukningen under respektive budgetår.

Utskottet konstaterar att avsättningar för riksrevisorernas chefspensioner kan klassificeras som förvaltningsutgifter, men att det finns skäl som talar emot att avsättningar för dem redovisas mot anslag på kostnads- mässig grund. Den osäkerhet som är förknippad med riksrevisorernas chefspensioner⁴ kan innebära att det belopp som avräknas anslaget till följd av en avsättning inte motsvaras av det belopp som SPV senare fakturerar Riksrevisionen för faktiskt utbetald chefspension.

Utskottet har tagit del av uppgifter från Riksrevisionen om det pågående fallet med utbetalning av chefspension till en f.d. riksrevisor som belyser detta. Enligt den metod som Riksrevisionen har valt, dvs. att i bokslutet redovisa en avsättning för räkenskapsåret och en ansvarsförbindelse för de kommande åren fram till 2022, redovisade Riksrevisionen mellan 2010 och 2013 sammanlagt avsättningar på 2,1 miljoner kronor och anslagsav- räknade detta. Det faktiska utbetalda beloppet under samma period var

⁴ Osäkerhet om och när en f.d. riksrevisor får ett nytt arbete, osäkerhet om vilken ersättning ett nytt arbete ger och hur mycket som ska räknas av från chefspensionen och osäkerhet om en riksrevisor avgår i förtid är exempel på framtida händelser som inte ligger inom myndighetens kontroll.

knappt 1,5 miljoner kronor. Utskottet noterar att avvikelserna mellan beloppen för avsättning och faktisk utbetald chefs pension för ett och samma år inte är försumbara. Om Riksrevisionen hade redovisat hela denna framtida chefs pension som en avsättning redan i bokslutet 2011 hade anslaget enligt regeln om kostnadsmässig anslagsavräkning avräknats med drygt 9 miljoner kronor. Det faktiska utbetalda beloppet är som ovan nämnts knappt 1,5 miljoner kronor.

Oavsett vilket sätt Riksrevisionen väljer att redovisa chefs pensioner i sitt bokslut anser utskottet att bestämmelsen om kostnadsmässig anslagsavräkning inte kan sägas leda till en mer rättvisande bild av resursförbrukningen under budgetåret, utan snarare det motsatta. Bestämmelsen om kostnadsmässig avräkning ger dessutom en ryckighet i de ekonomiska förutsättningarna för Riksrevisionen som inte torde ha varit avsikten vid övergången till kostnadsmässig avräkning av förvaltningsutgifter. Utskottet noterar avslutningsvis att inte heller SPV anslagsavräknar avsättningarna för chefs pensioner för chefer i myndigheter under regeringen förrän vid själva utbetalningstillfället. Att det skulle behöva vara någon skillnad i sak när det gäller förhållandet mellan riksrevisorernas chefs pensioner och Riksrevisionen är inte helt tillfredsställande.

Enligt 6 § lagen (2006:999) om ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen kan riksdagen besluta att redovisning mot anslag ska göras på någon annan grund än det som framgår av bestämmelsen. Mot bakgrund av de skäl som anges ovan föreslår utskottet att riksdagen beslutar att avsättningar för chefs pensioner för riksrevisorer ska redovisas mot anslag på utgiftsmässig grund. Därmed undantas sådana avsättningar från bestämmelsen om kostnadsmässig redovisning mot anslag. Undantaget ska gälla fr.o.m. räkenskapsåret 2015.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2013/14:RR1 Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2013.

BILAGA 2

Revisionsberättelse för Riksrevisionen

Till Riksdagen

Revisionsberättelse

för

Riksrevisionen, org nr 202100-5422

Rapport om årsredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen för Riksrevisionen för år 2013, daterad den 13 februari 2014.

Riksrevisorn med administrativt ansvars ansvar för årsredovisningen

Det är riksrevisorn med administrativt ansvar som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen samt i enlighet med anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten och för den interna kontroll som riksrevisorn med administrativt ansvar bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur myndigheten upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i myndighetens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i riksrevisorn med administrativt ansvars uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen samt i enlighet med anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksrevisionens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat för året enligt lag (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen samt i enlighet med anslagsdirektiv och övriga beslut för myndigheten. Resultatredovisningen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Stockholm den 15 mars 2014

BDO Stockholm AB

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ove Olsson'.

Ove Olsson

Auktoriserad revisor

Uppdragsansvarig

Kopia för kännedom
Riksrevisionen

Till Riksdagens finansutskott

Riksrevisionen

PM avseende bokslutsgranskning

för räkenskapsåret 2013

Innehåll:

1. Inledning
2. Sammanfattande slutsats
3. Granskning av årsredovisningen
4. Granskning av finansiell redovisning
5. Kommentarer till resultatredovisningen
6. Granskning av intern kontroll och redovisningsrutiner
7. Förvaltningsrevision

1. Inledning

Vårt uppdrag är reglerat i avtal avseende revisionstjänster träffat med Riksdagsförvaltningen den 19 september 2011 och förlängt enligt avtal den 8 maj 2013. Uppdraget avser biträde i finansutskottets revision av Riksrevisionen. Det omfattar att ansvara för planering, genomförande och rapportering av granskningen. Den skall omfatta årsredovisningen och underliggande redovisning samt råd och stöd i revisionella frågor i den omfattning som krävs för att genomföra revisionen av nämnda myndighet. Revisionsberättelser med uttalande om årsredovisningar ska lämnas till finansutskottet.

Denna PM är ställd till finansutskottet och har upprättats som ett komplement till avlämnad revisionsberättelse för räkenskapsåret 2013 och har som syfte att sammanfatta de iakttagelser, som framkommit vid vår granskning och är av materiell betydelse. Smärre iakttagelser rapporteras direkt vid granskningen till ansvarig person. Gjorda iakttagelser har diskuterats med berörda personer och med myndighetens ledning.

Vår granskning har utförts enligt god revisionssed och i enlighet med upprättad revisionsplan. God revisionssed innebär att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen med syfte att uppnå en rimlig säkerhet för att kunna uttala oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

2. Sammanfattande slutsats

Vi kan, efter vår löpande granskning och granskning av bokslut och årsredovisning, konstatera att granskningen inte föranlett några väsentliga anmärkningar. Vi anser att Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2013 ger en rättvisande bild.

3. Granskning av årsredovisningen

Riksrevisionens årsredovisning avlämnades till finansutskottet av riksrevisionen med administrativt ansvar Claes Norgren den 13 februari 2014.

Årsredovisningen innehåller resultatredovisning och finansiell redovisning.

Vårt granskningsarbete avseende årsredovisningen har varit huvudsakligen inriktad på den finansiella redovisningen. Vad det gäller granskningen av resultatredovisningen har vi fokuserat på att göra en faktakontroll mot relevanta underlag och/eller specifikationer.

I årsredovisningen gör riksrevisionen med administrativt ansvar ett uttalande där han intygar att Riksrevisionens interna styrning och kontroll är betryggande, vilket återfinns i årets årsredovisning på sidorna 43 - 44. Hans underlag för detta intygande är bland annat att de direktrapporterande cheferna har gjort en självvärdering avseende risker i verksamheten där dessa bedömts vara höga.

4. Granskning av finansiell redovisning

Vi har granskat att den finansiella redovisningen är upprättad enligt gällande regler och att god redovisningssed tillämpats. Vår granskning har inte föranlett några anmärkningar.

Nedan finns en sammanfattning av väsentliga iakttagelser och analyser avseende den finansiella redovisningen.

4.1 Resultaträkningen

Verksamhetens kostnader har under 2013 minskat med 13,4% (få ökning med 11,7%). Den lägre kostnaden beror främst på att personalkostnaden har minskat med 8% och konsultkostnaden med 40% (redovisas under rubriken övriga driftskostnader). Förklaringen till den lägre personalkostnaden är främst att antalet anställda minskat. Vad det gäller den lägre konsultkostnaden är förklaringen bland annat att en medveten minskning gjorts i syfte att bedriva verksamheten inom anvisade ramar.

Den årliga revisionen har under 2013 fakturerat 6 576 tkr mer än under 2012. Detta beror främst på att fler revisionstimmar redovisats. Taxorna är oförändrade mot föregående år. Detta finns redovisat i resultaträkningen under rubriken uppbördsverksamhet.

4.2 Anslagsredovisningen

Anslagsutfallet är 47 642 tkr lägre än motsvarande period föregående år, vilket kan utläsas av resultaträkningen under rubriken intäkter av anslag. Den huvudsakliga förklaringen till denna minskning är de lägre personalkostnaderna och konsultkostnaderna.

För utgiftsområde 2 anslag 1:15 har 279 263 tkr använts i verksamheten. Årets utgifter har inneburit att inte bara föregående års ianspråktagande av anslagskrediterna har återbetalats utan att det även har uppkommit ett anslagssparande på 16 000 tkr. I tertialrapporten per 31 augusti 2013 gjordes bedömningen att den tidigare utnyttjade anslagskrediterna skulle ha återbetalats men att inget anslagssparande skulle uppkomma. Anslagssparandet per 31 december 2013 blev 15,9 mkr högre än prognosen per 31 augusti 2013 baserad på en kostnadsvolym på 110,6 mkr. Vår slutsats är att det även 2013 uppkommit en stor prognosavvikelse under sista tertialet. Vi har framfört våra synpunkter gällande de stora prognosavvikelserna på möte med ledningen. Vi har rekommenderat Riksrevisionen att göra en översyn av de interna rutinerna avseende prognosarbetet. Riksrevisionens motivering till detta stora anslagssparande är att de anser sig behöva det för nödvändiga utvecklingsinsatser under 2014 och framåt, då de bedömer att framtida anslag inte täcker verksamhetens behov.

Riksrevisionen har under 2013 genomgått en så kallad Peer Review. Resultatet av denna innebar bland annat ett antal rekommendationer om att utveckla vissa områden i verksamheten.

För utgiftsområde 7 anslag 1:5 har 38 424 tkr använts i verksamheten av ett anvisat anslag på 40 000 tkr. Det fanns vid årets ingång en anslagskredit på 1 048 tkr. Minskningen av kostnaderna inom det internationella utvecklingsarbetet beror på lägre kostnader för personal och extern kompetens.

4.3 Balansräkningen

Vi har granskat balansräkningen mot upprättade avstämningsbilagor utan anmärkningar. Varje balanspost är väl dokumenterad. Större förändringar jämfört med föregående år har vi fått förklarade. Detta gäller främst avräkning mot statsverket, räntekonto i Riksgälden och leverantörsskulder. Förändringen av avräkning mot statsverket och räntekontot i Riksgälden har påverkats av att utgifterna har varit lägre än anvisat anslag. Leverantörsskulden har i huvudsak minskat på grund av att Riksrevisionen har anlitat konsulter i mindre utsträckning i slutet av 2013 än i motsvarande period 2012.

4.3.1 Avsättningar

Avsättningar består av pensioner (1,1 mkr) och trygghetsmedel (1,5 mkr). Avsättning för pensioner har minskat med 1,2 mkr beroende på färre nya delpensionärer, erhållen sjukersättning istället för delpension samt att det skett avräkning av de ersättningar som tidigare riksrevisorer erhållit från uppdragsgivare/arbetsgivare för år 2013. För förra riksrevisionen Eva Lindström har endast avsatts nästkommande års beräknade utbetalningar. Det ytterligare åtagandet som finns för henne sträcker sig till år 2022 och redovisas under ansvarsförbindelser med en beskrivning under rubriken "Fram-

tidig åtagande". Ingen förändring av redovisningsprincipen har skett jämfört med tidigare räkenskapsår.

Tidigare år har vi påpekat behovet av ett ställningstagande för hur åtagandet avseende riksrevisorernas chefs pension ska redovisas hos myndigheten. Under 2013 har det påbörjats ett arbete inom finansutskottet för att få en klarhet i ovan nämnda frågor.

5. Kommentarer till resultatredovisningen

Verksamheten är sedan 2009 indelad i fyra verksamhetsgrenar:

- Årtlig revision
- Effektivitetsrevision
- Internationellt utvecklingsarbete
- Omvärldsriktad verksamhet

Vi har granskat faktauppgifter och belopp i resultatredovisningen mot underlag. Vi har även analyserat Riksrevisionens beskrivning av måluppfyllelsen. Vi anser att samtliga verksamhetsgrenar ger en bra beskrivning av respektive verksamhet och måluppfyllelsen.

Årtlig revision

Det genomsnittliga priset per revisionsberättelse har minskat jämfört med 2012. Minskningen per revisionsberättelse uppgår till 4,6 %. Årets avgiftsintäkter täcker inte kostnaden varför ett underskott på 2,0 mkr uppkommit. Detta underskott var planerat då Riksrevisionen haft överskott tidigare år, framförallt åren 2007 och 2008. Riksrevisionen har avlämnat 2 färre revisionsberättelser under 2013 i jämförelse med 2012, vilket förklaras av bland annat att myndigheter slagits samman.

Effektivitetsrevisionen

Effektivitetsrevisionens kostnader minskade under året med 30 mkr vilket innebär en minskning med 19,6%. De minskade kostnaderna avser i huvudsak löner, utbildning och extern kompetens. Under året har 2 granskningsstrategier avslutats och inga nya strategier har påbörjats.

Internationellt utvecklingsarbete

Anslaget för det internationella utvecklingsarbetet uppgick till 40 000 tkr medan utgifterna uppgick till 38 527 tkr. Myndighetens planerade projekt har i stor utsträckning kunnat fullföljas enligt plan.

Omvärldsriktad verksamhet

Kostnaden för den omvärldsriktade verksamheten har netto minskat med 7 mkr och uppgår till 20,5 mkr. Den internationella delen svarar för ca 2/3 av kostnaderna och den nationella för den resterande tredjedelen. Den internationella delen svarar för Riksrevisionens samverkan med revisionsorgan i andra länder och samarbete med internationella samarbetsorgan t ex INTOSAI. Den nationella delen svarar för den omvärldsriktade verksamheten t ex remissyttranden, seminarier inom revisionsområdet och kontakter med riksdagen och dess utskott.

6. Granskning av intern kontroll och redovisningsrutiner

Nedan sammanfattas iakttagelser från vår löpande granskning. Granskningen utfördes under hösten 2013. Vår slutsats baserat på den granskning som vi utfört, är att den interna kontrollen hos Riksrevisionen på granskade områden fungerar bra. Vi redogör kort för vår utförda granskning nedan.

6.1 Internrevisionens arbete

Vi har haft ett kort informationsmöte med internrevisorerna. De har under 2013 avlämnat en rapport, som vi tagit del av. Internrevisorerna har bland annat kvalitetssäkrat bokslutsprocessen hos myndigheten genom att granska upprätaat periodbokslut per 2013 10 31. Granskningen av periodbokslutet skedde utan några väsentliga anmärkningar. Internrevisionens granskning har utöver granskning av periodbokslutet inriktats på prognostisering och uppföljning av konsultkostnader, verksamhetsprocesser och efterlevnaden av regler.

6.2 Intern styrning och kontroll

Reglerna om intern styrning och kontroll tillämpades första gången för räkenskapsåret 2011. Arbetet med processen för intern styrning och kontroll har fortsatt under 2012 och 2013 med uppdateringar och kompletteringar.

Riksrevisorn med administrativt ansvar ska i årsredovisningen lämna ett intygande om den interna styrningen och kontrollen, vilket han gjort (sid 43-44).

6.3 Redovisningsrutiner

Under hösten 2013 har vi gjort en mer omfattande granskning av löner och behörighetsadministrationen av Agresso (huvudsystem för redovisning, löner mm) och översiktligt granskat rutiner för inköp och avstämningar. Granskningen har inte föranlett några påpekanden.

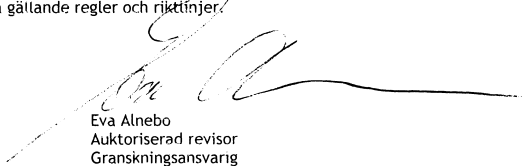
7. Förvaltningsrevision

Vi har läst protokoll från ledningsgruppmötena, rapportering från internrevisionen, verksamhetsplanen och anslagsdirektiven.

Årsredovisningen är enligt vår bedömning upprätaat i enlighet med gällande lagar, förordningar och direktiv. Vi har inte heller funnit något som tyder på att verksamheten inte bedrivits i enlighet med anslagsdirektivet 2013 eller andra gällande regler och riktlinjer.

Stockholm 2014-03-12

Ove Olsson
Auktoriserad revisor
Uppdragsansvarig

Eva Alnebo
Auktoriserad revisor
Granskningsansvarig